

עט זאבים

מאת אברהם הראש

פרס שני בישראל

האיורים שהטיל עלי חינוכי. ארורה היקיצה בהשכמה. ארורות הכבשים. ארור הכל.

פניתי אל האיל ומשכתי, והוא נשום בכבדות ועיף מכדי התנגד לי, והחזרתיו לדיר. כן- השבתי במרידות בעודי מסיר את השק ממתניו, כמוך אני — הזכר הנצחי הענוד חגורת צניעות, אבל לגבי אין היא רק הגנה מפני ההבעה הגלויה של המין אלא עיר צר וחונק שאני ארוז בו, הדוק כבתוך כפפת גומי, עור שצמח ממני ובו, של עכבות ונימוסים אנגלו-כסוניים. אני מהלך לצדה מגשש כסומא, וכל העת מלגלגת היא לי מאחרי חובתי עיניה החלקה.

שמתי את ילקוטיהגב על כתפי, נטלתי את המטה, ופתחתי את השער לזרם החיות השוקקות.

בערפלי השחר הקרירים אתה והכבשים כאחים. היחסים ביניכם ברורים ומגדרים, קבועים מתוך יובלות אביים של נוהג ומורשה; ברור כי אתה המגן והם סרים לפקודתך, אבל מתוך קבלת העובדה עצמה מתקבל השוויון המושלם הבא מהכרת כוח עילאי. צועד אתה במרחק כמה צעדים לפנינו, מניף במטה, ובכל כמה דקות קורא בקול נמוך: „ארי, ארי, ארי, ארי, ארררר.“ איך מרבה ברעש כי צעקות ללא צורך הן אות לרועה שאינו מנוסה. ומאחריך מתנהל העדר, בארבעות או בשורה ערפית, כמעט כחיללים; ואם תביט לאחריך ארבע מאות זוגות עינים לטושות אליך בדאגה, ערות לכל תנועה מתנועותיך. האמון שהן נותנות בך נוגע אל הלב. אם יקרה מקרה להוליכן בדרך חדשה, תעצרנה בריות אלה, תבחנה אותך בשאלה מבין עפעפיתך הארוכים, ותלכנה אחריך ללא היסוס. כאומרות: „אנו מניחות כי יודע אתה מה אתה עושה.“

כל הימים היו בני שגרה אחת. לפני עלות השחר תלכנה הכבשים אחריך בשביל מתפתל ויורד אל העמק, והן מרחרחות ומתעטשות בערפל הרק. ואז עליתם אל השלף, והן עוברות עליו כמקצה חיה, וסנטריהן טוחנים בלי הרף כשהן שוברות את רעב הלילה. ומשם הולכת אתן אל השעורה, ורחש הלעיסה הרכה, שהיה רקע להרהוריך במשך כמה שעות. נהפך פתאים לנקישות ולחריקות ולטחינה חדה-קול של גרעינים בין שניים, וכל שבולת נטחנת כקומץ יריות מקלע. עם עלות החמה נעות הכבשים וקרבות זו אל זו להגנתן מחמתה, ותעיותיהן הקצרות של ההרפתקניות שבהן, בשולי העדר, גדלו, ואתה מוליך את כולן, לאטך, פן תגיע אותן אל הנחל ואל צל עצי החרוב הגדולים, הן גומעות גמימות גדולות, ומיד צונחות כמתנה במסעך, ראשיהן מופנים פנימה.

לפחות שתי שעות, כשהחמה במרומיה, נחות הכבשים עתה פניו אתה ללעוס את הכריכים שהבאת אתך, ולהדיח את הפת החרבה שעמדה בגרונוך בענבים שבצרת בהושטת יד וכל עוב שפופרת מלאה מתיקות. ושם גם תאנים, כחלות ולבנות, ושקדים — אבל אם אין אתה מבני המקום כדאי שתלמד אילו הם עצי השקד המר — ומי מעין שצברו את הגרון בנועם קרחם. ואז היה לך פנאי לנוח ולאגור כוח לעבודת אחרי הצהרים. אין אדם שיוכל לחלץ עצמותיו כרועה, ובודאי לא יוכל לעשות זאת בן העיר. רועה ימצא נוחיות בכל מקום, בתלם שבשדה, בצד גזע כרות, נשען אל חבילת תבן, הכפיה לראשו, גופו מרופה, ודעתו נחה. ועיניו תועות בעמק על גוניו, — שדות שוקולאדה וזמרנד וסגול, ולבו מזמר, והוא שומע את הכבשים נושמות, ובמרחק נע טראקטור לאטו על פני שדה המתמוגג מפני המחרשה. ואז נרדם הוא, ואינו אלא אצת הדמיון האפורות הישנות בצל העצים, מויעות קמעא בחום, אבל אין אחת כמעט פקוחה מחשש תנים ושאר אורחים לא קרואים.

לפעמים תקרא. אבל אותו יום לא חשקתי בקריאה. אמנם לקחתי אתי כרך של ציארלו לאם, ברחן מעמיק ומנוח זה, אבל מצב רוחי נטה יותר לשוֹפְנֵה־אָרֵר.

ולכן נרדמתי וישנתי שנת המחשבות הטרופות.

עד שהקיצותי למגע ידיה הרועדות על עיני וגופה החושק והחם נוגע בגופי, בכרכי ובכתפי.

ומתוקה היתה פקחת העינים אל השמש ופריחת הדאגה ונשירת הבושה; וחץ שפתי מצא את קשת פיה המתוחה.

הכבשים הביטו בעינים תוהות אל מעשינו המשוונים. ונעו בעצבנות למשמע הקולות, ופרסותיהן רקעו בקרקע.

הנך יפה, רעיית, הנך יפה; עיניך יוניים. הנך יפה, דודי, אף נעים; אף ערסנו רעננה.

ואז שכבנו שקטים בעוד הרוח הקרירה הפורצת מהעמק מחליקה על לחיינו.

ושתקנו באושר הדעת.

והריז ליטפה את גופינו ונשאה את את זיעת האהבה. ופתאום פרצה חביבה בתרועת צחוק, הצחוק העמוק היוצא מהפעמון שבתוכה.

„יודע אתה מה, יעקב?“ וכה גבר צחוקה עד כי הוצרכה להפנות את פניה. „הזכרת לי — זה עתה — יודע אתה מה? — אותו איל — הבוקר! אותה הבעה!“ והצחוק התגלגל בגלים קטנים במעלה הנבל שבגוונה ובמרורו.

„שקט!“ נהמתי בכעס מעושה. „שקט!“ וטמנתי את פני הלהטים בקמטי עורה הקרירים.

בבוקר זה הוצא הטוב שבאילים, אחד גדול וחום שפניו שחורים כזפת, בעל גוף חסין וקרניים מעוקלות כשבול. לקשרתי את השק למתניו, אחזתי בקרניו לבל יתפרץ, משכתי בשער המחליק על גלגלים, ושלחתי את האיל לחוץ, ואני נראה בעיני מגוחך בתפקידי טוריאדור מדרגה שלישית.

זה זינק לחצר כסוס, עצר על עמדו כשראשו מורד לקרקע, ופרסותיו חפרו בקרקע בחימה. ואז קפא גופו; הוא נשא את ראשו הגדול העטור בנשק, ועל פניו נרחח הבעת ערמה ותאוה לאין קץ. הוא מתח את שפתיו וחשף את שיניו הנוצצות, שהוכתמו חומות מתבן ושאר מיני

עבר זמן רב עד שהתאמתני ביקיצה מיד לפני בוא השומר לקרוא לי, ולא מעטה היכולת הנדרשת מאדם כדי שיכוון את אינסטינקט היקיצה לתקופות השנה: בשעה שלוש בעונת החליבה, ארבע בחושי המרעה שלקין, חמש בימי הסתיו מעוטי האור, כביכול נהפך אדם לשעון מעורר, ורכש מעט מרגישותו של מורה-ישעות שפיר.

אותו בוקר, אך התעוררתי והנה נשמע שיוף קלסני המסומרים של השומר על מדרגת הכטון אשר עם פתח הדרי, במשך שניה אחת חשתי בתענוגות התבהרות פתאומית של הבינה והחוץ שעלה מעצבי גוי; ואז קפצתי ממטתי בעוד קולו הצרוד של השומר שמיע (בטובלבו האווילי בודאי דימה השומר כי לוחש הוא): „יעקב! כבר ארבע!“ השלתי מעלי את הפיג'אמה ויצאתי ערום אל איר הירח.

הוא האיר לי בפנסו בעודי מתלבש.

„מי השומרת?“ שאלתי.

„חביבה“, השיב.

עתה ידעתי כי מחכים לי קפה תקיף ורותח, פת בחלוח, וחיוך חמים וחום, המשלח אצבעות עוקצניות מלאות עדנים לאורך עמוד שדרתי. לא תמיד היו לי אלה בבקרים. אם היתה השומרת אחת מאותן רטניות אשר דעתן נתונה רק לדאגותיהן, אפשר שגם לא הייתי מקבל „בוקר טוב“ כצידה לדרך. אבל חביבה ואני היינו באותה דרגה מוקדמת אשר בה אורבת האהבה מאחרי הקלעים ומחכה כי יבוא תורה לצאת אל הבמה, כשכל מבט ותנועה צופנים בתוכם מובן כפול — והסברים לאין סוף. הימצאי בקרבתה היתה לי כאילו הוקפתי התפרקות חשמל-זעירות, מאושות במתח גבוה, זרמים גאלואניים מהירים וקצרים שזיכוכו בעצבים.

הטלתי על ערפי את הכפיה, ואמרתי: „לכה ונלכה!“

בדומה פסחנו על הסלעים בדרכנו אל חדר האוכל, מגדלור באפלת המשק — הנם.

חביבה ישבה אל השולחן כמלכה על כסאה. ליל השימורים דומה כי לא עייף אותה, אלא חידש בה את מלאי העוצמה. מטפחת כחולה עטתה את שערותיה, והיא מזנה קפה לצפחת, העבירה את המשקה אלי, ואמרה: „פת וחולה שם בצלחת. יערב לך.“

„חביבה, את נהדרת.“ אמרתי והוספתי שלא מן הענין: „תמהני מדוע משתפר טעמו של קפה כששותים אותו מצפחת.“

„באמת אינני יודעת.“ אמרה וחזרה ומילאה את הצפחת כמזוגת משקה אלים.

„מפתיע“, אמרתי. „היודעת את, חביבה, כי הנך צמח יחיד במינו — כן, מוטאציה בוטאנית הנמצאת אולי באחת מרבת דוגמאות — צבר ללא קוצים. באשר אגע בך, מתוקה את — ואין קוץ.“

„אל תיחפו לגעת בי“, אמרה, ויצאה לחדר סמוך.

משכתי בכתמי, שטפתי את פרור החלוח האחרון בספת הקפה האחרונה, נטלתי את התופי — שמא יימצאו מסתננים בסביבה, כפי שכבר קרה — והלכתי אל הדיר, שהיה מואר כל הלילה כדי להבריח את התנים.

קרירות שלפנות בוקר היא הזמן המתאים ביותר להזדווגות. אז האילים ערים ביותר והכבשים יחומות, והשרב עוד לא ייבש את עוון. והיווגים עשויים תחת פיקוח זהיר, האילים המיוחסים עם מבחר הכבשים, וכלאי-גזעים עם כלאיים. בסוף עונת החליבה נערך רישום זהיר ומדויק של הכבשים לפי תגובתן ושגורן, וכל אחת מהן מודרגת כדי להתאימה לאיל. ואז, בכל בוקר היינו מוציאים אחד האילים, קושרים למתניו שק או פסת לבד, כדי למנעו מהרבעה, ומשלחים אותו אל תוך העדר. תפקידו היה לבלוש, להריח ולמצוא מי מהכבשים יחומה; והיחומות היו מופרדות מהעדר ומורבעות פעמיים במשך היום עם בן זוגן הראוי לפי דרישום. האילים האחרים היו כלואים במשך כל היום בדר בעל גדר יציבה, מובדלים מהכבשת, ואפשר היה לשמוע את נאקות געגועיהם ואת הלם קריניהם בשערי הברזל, בעודם מנסים להימלט מהמנון שנכפה עליהם.

הוא נשא את ראשו. הגדול העטור בנשק. ועל פניו זרחה הבעת ערמה ותאוה לאין קץ. למה אצל האיל הכל כה פשוט? תמהתי. כשאני מקנא בו כא' שר תקנא החיה המאו' לפת בחיית המדבר. היא צחקה לשאלותי צחוק מרגיז ומגרה

מספוא. ורוביחתי, נשלפת וחזרת כאצבעו של תינוק, בלשה בריחות ובני-הריח שעלו אליה מכבשה יחומה, ואז קפץ אליה, כשרגליו הקרמיות חובקות את מתניה בחזקה. אותו רגע היו פניו תמונת תאוה, חושנות חייתית טהורה, כשעיניו האדומות מתגלגלות בחזריהן, מרוב התאמצות ותענוג.

צחוק חרישי נשמע מאחרי. פניתי בחפזה. חביבה עמדה והביטה, והבעת פניה גילוי לב גמור והתענינות רבה. ואני נפלא כשרונו זה של הצבר, חשבתי, לא לחוש כל מבוכה במצב טבעי. מה מקנא אני בהם על התנהגותם. מהירים כנמרים. מקנא אני בהם כאשר תקנא החיה המאולפת בחיית המדבר.

„ההולכת את לישון עתה?“ שאלתי.

„אולי“, אמרה כלאחר יד. „מיכאל ביקש לצאת אתי לשחות. אחר כך“, ועיניה קנטרו וזרחו כענבר דהה לאור המדורה.

„הביטי“, אמרתי במהירות, „אילי תבואי למקום בו אני מרביץ את העדר אחרי פת צהרים. שם נעים לקריר, ליד המעיין, בצל האילנות, ושם רמוזים גופנים ותפוחים ו — ו אני נוכל להיות לבדנו.“ ובאמרי כך העזתי ושמתי את זרועי על מתניה. אבל היא הטילה מעליה את זרועי ועיניה האפילו. „צבר“, אמרה בקול עמום, „עם קוצים“, והלכה.

ארור, ארורה גאית הצברים. ארורות הנשים. ארורים